

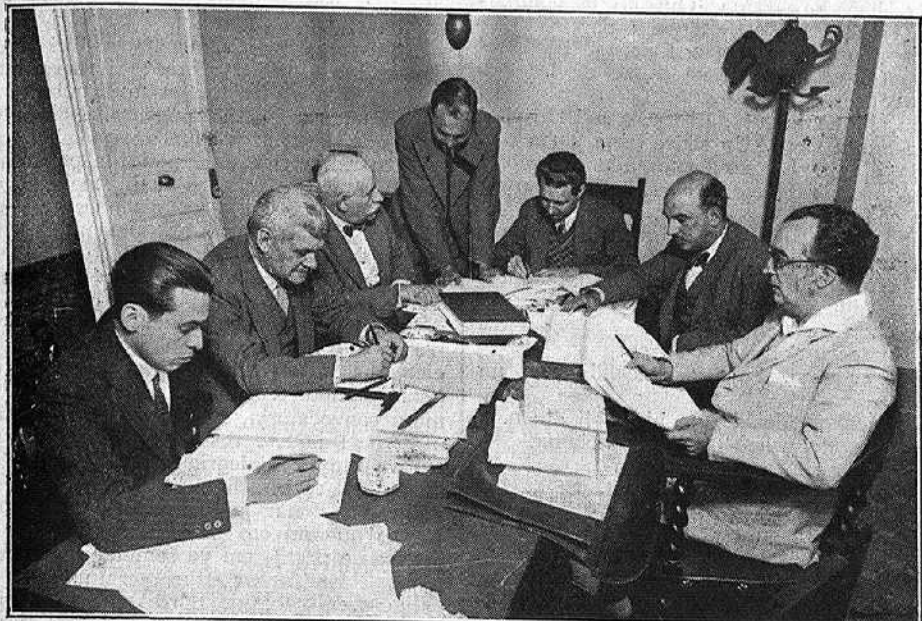
El millor llibre català: L'ESTATUT

L'ESTATUT

Catalunya vertebrada

Catalunya, per primera vegada, després de temps molt llunyans dintre la història, es dona a ella mateixa una estructuració amb caràcter definitiu. De primeries del segle que som ençà, diverses vegades havia intentat caminar evolutivament per tal de retrobar el que ara troba; projectes parcials, graons per ascendir al temple de la seva llibertat, projectes sovint fracassats i rebutjats i que, tot i ésser acceptats, hau-

de l'esclau; l'esclau que no pot impedir que la seva ànima no sigui un xic esclava; és a dir, fraudulenta i malfada en el dret; enamorada sols de la mentida i de la força; creïda davant de totes les promesses d'alliberança, sense consultar el sentiment de la realitat ni el de la dignitat... Si, tot això, no del tot per culpa nostra, era dins nosaltres; ara mateix, abans de pendre el seu últim bany en l'aigua lus-

Els senyors Millàs-Raurell (secretari), Jaume Carner, P. Coromines, Cases (taquígraf), M. Esteve, A. Xirau Palau i R. Campalans, a Núria, confeccionant l'Estatut

rien tingut dues tares: de no resoldre definitivament el problema i d'ésser una cosa atorgada com un favor i no reconeguda com un dret inviolable.

Però ara, dins un règim de llibertat i de dignitat civil, allò que semblava haver d'ésser el resultat d'una llarga peregrinació històrica, ho tenia enfront nostre, d'un cop. Ha bastat la liquidació de tota una època d'ignominies, perquè el nostre problema deixés d'ésser problema. Car no era problema de Catalunya, sinó problema de manca de justícia i de decència.

L'Estatut que suara ha confeccionat i ara aprovat la Generalitat de Catalunya, per tal d'ésser sotmes a la consagració dels Ajuntaments, dels catalans i del Parlament de la República, emmotlla exactament la realitat de la nostra terra; limita tots els perfils que la defineixen. Dintre del seu bocí hi cap tota la vida política, jurídica i social, econòmica — tota la història futura — d'un poble que fins ara havia hagut de pendre la major part de les seves energies en lluites defensives i eixorques contra les invasions del més obtús i eixorc dels imperialismes que viuen dins el record dels pobles. Catalunya ja no és l'endolada, la perseguida, sinó la gloriosa, la gran.

I heus aquí que d'avui endavant tota la política de Catalunya pendrà un gran tomb; fins ara havia viscut de la flama de la fe; de present s'haurà de confirmar per les obres; l'havia empès la gran força del desig; i ara haurà de suportar el gran esforç de la possessió. Havia obert les mans per semblar, i ara li caldran braços per fer collita. Oposàvem; ara governarem. Tot el neguit i la passió que ens convenien i ens esqueien s'haurà de convertir en seny i serenitat que ens il·luminin. I, a la inversa, tot aquell núvol que el dolor i l'odi ens posaven als ulls ara s'esborra i s'escaupa; al voltant nostre tot abonaça; som lliures ciutadans d'un Estat lliure dintre una República lliure, i, sobirans i responsables de les nostres coses, col·laborem noblement i francament a la construcció d'una major sobirania.

D'ara ençà s'educarà i s'afinarà el sentit polític del nostre poble dins l'escola de la responsabilitat; car l'anterior esclavatge no ens donava més espai que la zona estreta i malsana de l'odi; però la resta, sense cap claredat, queia dins l'escola maliciosa de la força; força que envileix tant aquell que l'exercia com aquell qui la rep. Força que deixa damunt del cos adolorit les marques

tral de l'alliberament, encara el nostre cos ha pogut mostrar algunes lleugeres màcules. Però són coses en camí de fugir; l'extrema vora de l'ombra d'un passat que no retorna.

D'act endavant, tampoc els catalans no podran dividir els seus partits polítics en partits més o menys catalanistes; s'haurà acabat la política del cor, que sempre origina una puja, com a les subhastes; puja on gairebé sempre l'elevació del to coincideix amb l'enrarament i empobriment de l'aire. Ha passat l'època del catalanisme sense contingut. Per sempre més, els partits catalans estaran dividits segons la seva manera de veure les solucions pràctiques dels grans problemes de la política de la realitat. Perquè fins ara no es pot dir que hagi estat una realitat ben «real» la nostra Catalunya que es realitzava virtualment a les nostres voluntats, comparada per uns drets encara no vigoritzats per la força d'unes lleis escrites.

Per tot això, quan nosaltres ens posem davant de l'Estatut de Catalunya, no sentim solament l'emoció de l'alliberança, sinó, encara més, la sensació tònica i austera de la responsabilitat; i, després, i per damunt, com el sol que fa el dia, una gran confiança i una fe en les obres de la futura Catalunya.

De Dijous — a Dijous

La candidatura d'En Fabra

Diumenge a la nit hi havia nombrosos ciutadans que estaven indignadíssims: la candidatura de Pompeu Fabra, presentada per la Unió Catalanista i suggerida el dijous a la nit, a l'Ateneu, amb l'assentiment d'elements de l'Esquerra, no havia sortit triomfant. Val a dir que aquests ciutadans que estaven tan indignats diumenge al vespre, ja ho estaven vint-i-quatre hores abans. Era previst que l'admirable Fabra seria la víctima de la comèdia electoral de diumenge. Ho dic sense cap mena d'animadversió, molt al contrari, envers els homes que varen presentar la candidatura del codificador de la llengua catalana: sembla que a l'hora de passar a les realitzacions, tothom menys ells es va adonar del perill.

M'explicaré. I diré immediatament que la candidatura de Pompeu Fabra no podia ésser presentada sense les màximes garanties d'èxit. I seria tan exigent en matèria de garanties que quasi m'atreuria a dir que si hi ha a Catalunya algun nom que havia d'ésser respectat i que no podia barrejar-se en lluites electorals, era el d'En Fabra.

Però admetem que era impossible de fer desistir els que volien convertir en diputat el nostre gramàtic. I llavors diré que la candidatura d'En Fabra no va pendre consistència fins divendres a la nit. Podria citar nombrosos detalls. I podria dir que durant la nit del dissabte al diumenge no fou possible que «La Publicitat» obtingués candidatures per encaixar a l'edició de Barcelona-Ciutat.

També sembla que un cop l'ençada la candidatura, hauria estat convenient empendre certes negociacions encaminades a defensar-la. És evident que tots els diaris catalans haurien respost. Malgrat l'abstenció dels partits, no hauria estat difícil obtenir que un home significatiu dels tres partits catalanistes, intel·lectuals, per exemple, En Puig i Ferrer, per l'Esquerra; En Jaume Bofill, en representació d'Acció Catalana, i En Joan Estelrich en nom de la Lliga, haguessin estat convocats a una sessió de ràdio. Ningú no s'hi hauria negat. Tothom sabia que tant en el grup de «La Publicitat» com en el de «L'Opinió» hi havia gent que veia amb disgust la manera de llençar el nom d'En Fabra. En aquestes circumstàncies, només «La Publicitat» es va atrevir a passar sobre el punt de vista de partit i a defensar la candidatura d'En Fabra. Però ja no hi havia temps. Tothom sabia que la candidatura de Pompeu Fabra toparia amb el maquinisme electoral d'En Santamaria. Allà on no hi hagués intervenció, el nom d'En Fabra desapareixeria de les urnes. I així va succeir. Si el comandant senyor Jiménez i Jiménez fos un home sensible en qüestions electorals, en llegir els resultats dels col·legis llençaria l'acta a les escombraries.

La història d'aquest afer ha estat deploràble, digna d'una organització que no té cap experiència electoral i que, malgrat tenir un historial puríssim, ha demostrat, encara una altra vegada, que no ha nascut per a l'acció política.

Afortunadament, no es pot dir que hagi estat derrotat el catalanisme i que el nom d'En Fabra hagi perdut ni un gram de pes.

M. B.

MIRADOR INDISCRET

Hi ha precedents

Va causar sorpresa l'anunci inserit als diaris segons el qual el Banc de Catalunya es tornava a obrir per rependre les operacions.

Un que ho comentava, fent mentalment un paral·lel amb el que va passar amb el Banc de Barcelona, va dir:

—Això ja sé com acabarà: anomenant-se Banc Comercial de Catalunya.

Les coses, clares

El senyor Serrallera, cap de la minoria més petita de la Generalitat — la minoria d'ell tot sol, segons definició de l'interessat, — va adherir-se a l'Estatut de Catalunya amb un discurs que si no fou eloqüent, tou, en canvi, pintoresc.

Va dir que no havia comprès, de moment, un mot pronunciat pel senyor Lluhi: infantament. Que rumiant, rumiant, l'havia desxifrat i que ell volia repetir-lo d'una manera més clara:

—Senyors, hem parit (alarma entre el públic); sí, senyors, acabem de parir un Estatut i aquesta criatura (volia dir l'Estatut), com que l'hem parida, hem de saber-la criar...

Un del públic, en veu molt baixa:

—Perquè no ens resulti mal... criada.

Fragment nàutic

Entre els molts fragments interessants del discurs pronunciat dimarts pel senyor Serrallera, a la Generalitat, cal esmentar aquell que començava així:

—Parlem de la nau...

(En Vilà va aixecar el cap com si l'haguessin punxat.)

—Parlem d'aquesta nau que ha de desembarcar en el port de Madrid... (gran expectació), tripulada pels parlamentaris catalans. Aquesta nau, és l'Estatut i jo us asseguro que «la travessia arribarà feliçment al port de destí.

(Consti que no ens inventem ni un mot.)

Planxa

En Pujol i Font estava tot neguitós esperant el torn de precís i preguntes.

Era la primera vegada que intervenia.

—He demanat la paraula — va dir — per pregar al Consell de la Generalitat que vegi si és possible concedir una indemnització als diputats forans que assisteixin a les assemblees...

S'aixeca el conseller Casanoves:

—He d'assabentar al senyor Pujol i Font que ja fa quinze dies que va acordar-se això que el senyor Pujol i Font demana. El debutant no tingué esma ni per dir: —Dispensi!

El Sr. Serra i Moret no

llegeix «L'Opinió»

L'altre dia, el ciutadà regidor Ventalló va publicar un article a L'Opinió parlant dels sense feina, de les pessetes que costen a la ciutat, etc., etc.

Aquest article va indignar tant el senyor Serra i Moret, conseller de la Generalitat, que va creure necessari donar una nota a la premsa, que començava així:

«La campanya que realitza La Publicitat referent a la qüestió dels sense feina...»

I el senyor Serra i Moret, contesta punt per punt l'article d'En Ventalló, publicat a L'Opinió i reproduït a La Publicitat.

Hi ha qui atribueix la gaffe a una mania persecutòria del senyor Serra i Moret. Nosaltres ho atribuïm al fet que el senyor Serra i Moret no deu llegir L'Opinió.

Motius d'un canvi de pis

El Matí deixa el pis de la Rambla de Canaletes i va a instal·lar-se en un magnífic palau (sic) del carrer de Fontanella.

El Matí no ha dit els motius que l'han fet decidir a abandonar el lloc tan cèntric que ha ocupat fins ara; nosaltres els volem descobrir.

El Matí canvia de pis per fugir del veïnatge de La Rambla. Rigorosament cert. Allò dels termòmetres — ara que es fan eleccions cada quinze dies — els ha posat en guàrdia.

Amb la gentada que es reuneix davant els balcons de La Rambla, potser algun dia ens tocaria el rebre, si s'engrescaven massa. Diari previsor...

Les frases fetes

Hom sap que un de tants conflictes pendents és el de la fàbrica Uralita. Aquí no l'hem d'explicar pas. Només notarem un detall pintoresc.

Els obrers van presentar les bases, molt respectuosament, a llur patró, el rotari Roviralta. I diem molt respectuosament perquè el document acabava amb la fórmula burocràtica: «Dios guarde a usted muchos años.»

En Roviralta s'esperava més trobar un «Salut i Revolució» que no pas aquella frase tan poc sindicalista. Per això va fer aquesta reflexió, en acabar de llegir el document: —A veure si aquests et posaran el càstig d'anar a missa!

L'Utrillo jr. a Madrid

Els de La Noche, disposats a sacrificar-se una vegada més en benefici dels seus lectors, han enviat el nen Utrillo a Madrid perquè faci tasca informativa de les sessions del Congrés.

Com que això és la primera vegada que s'esdevé, els nostres lectors ja es faran càrrec de com anaren els acomiadaments al baixador del Passeig de Gràcia. La senyora Utrillo, tot era implorar fent voleiar el mocador:

—Per l'amor de Déu, fill meu, vés força a missa!

Sinó que el tren ja havia iniciat la marxa, el nen Utrillo, indignat per aquests tendres consells maternals, fins hauria fet una rebuqueria.

Un èxit de «La Noche»

La Noche de dimarts, parlant de la sessió preparatòria de les Corts Constituents, posava aquest títol:

«De acuerdo con «La Noche», parece que el Gobierno sólo permitirá radiar la sesión de hoy, pero no las demás.»

Lligant caps, hem de notar que el nen Utrillo tenia temps d'haver arribat a Madrid per gestionar aquesta mida i apuntar-se un èxit.

Per si no se li havia acudit, li brindem aquesta ocasió de lluir-se.

Piquiponiana

Era en una època de propaganda política de les més actives.

En Pich i Pon va dir:

—Ara anirem a Lleida a donar un ciclón de conferències.

Suposició fonamentada

Un amic nostre arriba a casa després de tres dies de no tenir serventa. La dona, riallera, li diu:

—Ja en tenim!

—Bé, què et sembla?

—Bé, només que devia haver servit a casa En Pich i Pon.

—Per què ho dius?

—Oh, veuràs, es diu Deotípiia.

Estil gasetillese

Copiem d'una nota d'última hora de La Vanguardia, donant compte de l'homenatge a la dona catalana:

«El poeta y diputado a Cortes, senyor Gassol, hizo el elogio de la mujer...»

Això de «poeta i diputat a Cortes» té un regust deliciós; sona per l'estil de «poeta y aldeano».

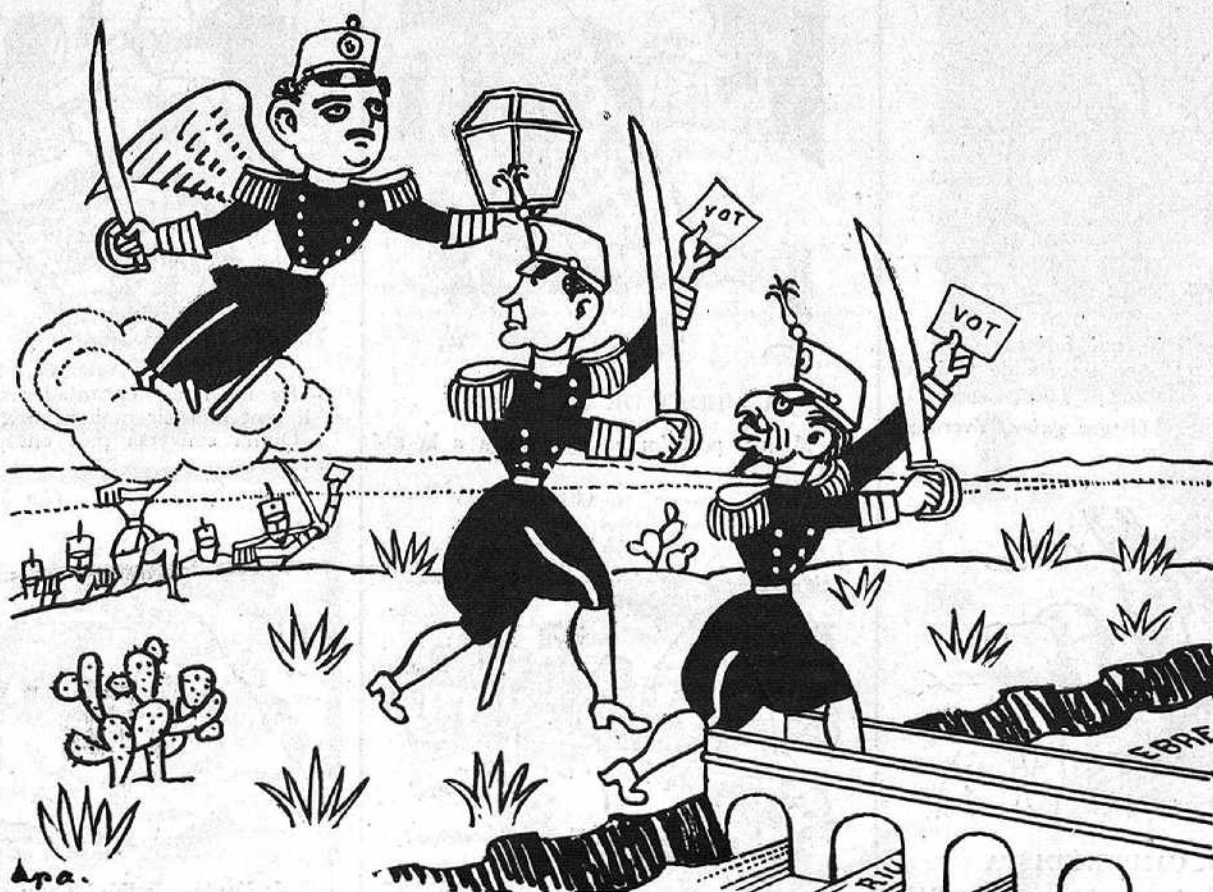
Notícia sensacional

Les persones ben informades pels que tracten intimament En Cambó, asseguren que aquest cèlebre polític ha caigut en un estat d'abatiment i de tristesa, que passa hores i hores assegut, mirant a terra, com si contemplés desfeta, potser per sempre, als seus peus, tota l'obra que volia construir.

Les informacions que hom rep aquests dies han deixat endevinar la possibilitat d'una notícia sensacional. En veure'l desenganyat de la política, del món i de la vida, sembla que hi ha la temença que es faci frare.

No cal dir que en assabentar-nos d'aquesta suposició, hem associat mecànicament les amistats d'En Cambó amb caputxins cèlebres. Els noms del Pare Miquel d'Esplugues i del Pare Rupert de Manresa ens han vingut a la ment, recordant les relacions que tenen amb el polític a l'ostracisme.

Si En Cambó prengués la decisió que s'insinua, segurament es retiraria a la Diagonal, en aquest convent en el qual els freres substitueixen llurs cognoms pel nom de la població de naixença. Quan del món de la política desapareixeria el nom de Francesc Cambó, en el món de la religió n'apareixeria un altre: el Pare Francesc de Verges.

LA RECONQUISTA DE CATALUNYA

A la pàgina 2: Els sense feina vistos de prop, per J. M. Planes.

A la pàgina 3: El neo-militarisme, per Rosend Llates.

La moratòria Hoover, per Manuel Brunet.

La sala de bany

Ara que parlem del convent de la Diagonal, esmentarem una de les moltes llegendes o veritats que corren respecte d'aquesta casa de barbes obligatòries. Males llengües o bones llengües, perquè nosaltres no hi veiem res de mal, diuen que en aquest convent hi ha sala de bany. No ho afirmarem ni ho negarem. El cert és que, segons ens han contat no fa gaires dies, una persona molt rica i molt fanàtica va visitar el convent.

Sembla que un d'aquells barbes respectables va ensenyar com una gran cosa la sala de bany a aquella persona tan rica com fanàtica. Aquesta personalitat, sense atrevir-se a negar la decència de una sala de bany en ple convent, a les barbes d'aquell frare, va saber demostrar, però, el seu disgust fent una ganyota significativa, mentre feia semblança d'elogis de la sala.

El barba venerable, comprenent-li la intenció, passant-se la mà per la barba que li arribava fins al cingol, se li va acostar discretament i completant els elogis iniciats pel visitant, li va dir:

—Es una sala de bany magnífica... com vostè pot veure... però no la fem servir.

Oratòria electoral

En un míting a Torrelles de Llobregat, un dels joves oradors, el nom del qual no recordem, exclama, emportat per l'entusiasme:

—Ja estem tips d'aquest partit (es refereix a la Lliga) que ens ha volgut tornar a encolorar tots els Ventoses!

En efecte, el míting era presidit pel senyor Ventosa i Roig, candidat de l'Esquerra Republicana de Catalunya.

En el mateix míting. Abans de començar l'acte, els copins (que diria En Pich) del poble han fet advertències als oradors perquè no accentuessin la nota anticlerical, puix que al poble hi ha creients i catòlics que votaran l'Esquerra.

Un dels oradors, però, que no pot contenir la furia que porta dins, exclama parlant del discurs de Lerroux a la Monumental:

—Ara fan de conservadors aquells que s'havien volgut menjar els capellans, aquests animals la carn dels quals no ens agrada!

Calendaris per a nedadors

Entre els nedadors del «Barcelona» que més es distingeixen per les seves sortides, hi ha el germans Trigo, que han adquirit ja una justa fama d'homes d'acudits.

L'altre dia en contàvem un d'ells, d'En Joan; i aquest d'avui, que té tot l'aire de la família, és del seu germà Marian.

Reunits uns quants nedadors a la secretaria, un d'ells va demanar si uns equips que hi havia allà formats eren per al festival del dia 27. Un altre nedador va contestar-li que no, que eren per a un festival que hi havia en projecte per al dia 4; i a propòsit d'això va afegir:

—Tens raó, i en quin dia de la setmana deu caure el dia 4?

I En Marian Trigo, amb to de gran misteri:

—Encara no se sap...

Mosquits amb pretensions

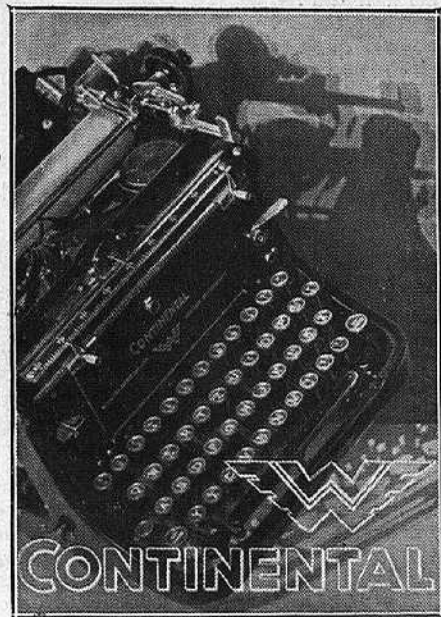
El nostre amic i col·laborador Valentí Castany ha impressionat un disc per a la casa «Parlophon», una de les cares del qual es compon d'una poesia sincronitzada, cantant les pseudo-delícies de l'estiu.

Castany — novell en aquest art de la declamació amb mires al perfecte enregistrament — s'ha sortit airosum d'aquesta tasca i el micròfon només li ha estat advers en la sincronització del cant del mosquit, el qual és en aquest disc d'una potencialitat de cordes vocals del tot excessiva.

El popular caricaturista, quan els amics li pregunten una audició, adverteix molt correcte:

—Si senten unes remors estranyes, no s'esverin. Es tracta, simplement, del cant d'un mosquit amb pretensions.

La màquina d'escriure de qualitat

CASA ORBIS
F. FERRER AYMAR
Clarís, 5 : Telèfon 19763
BARCELONA

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

Els sense feina vistos de prop

Una mica d'història.

L'endemà passat de la proclamació de la República va néixer, oficialment, a Barcelona, una nova classe social: els Sense Feina.

Una comissió d'aquests ciutadans va sorgir com per generació espontània d'entre la multitud que durant dos dies i dues nits no s'havia mogut de la Plaça de Sant Jaume, i va pujar les escales de la Generalitat.

—Som els obrers sense feina—varen dir.

I el senyor Serra i Moret els va contestar:

—Ara, no sabria què dir-vos. Però aneu venint cada dia fins que hàgum decidit alguna cosa.

Al vespre, els diaris ja varen dur la notícia. Els Sense Feina això, els Sense Feina allò...

Una nova classe social estava creada.

Com que la Plaça de la República és petita, i de la Generalitat a l'Ajuntament, per dir-ho així, no hi ha més que un pas, els Sense Feina, que no tenien gran cosa a fer, varen donar aquest pas. Ara els rebia el senyor Agudé, i al migdia declarava als periodistes que a Barcelona hi havia 40.000 obrers sense treball. Dos dies després, rectificava la notícia: no eren 40.000, sinó 4.000.

Mentrestant, els Sense Feina no es movien de la Plaça de la República. Asseguts a les voreres, al peu de les portes dels edificis oficials, enfilats pels fanals en els moments d'aglomeració, feien acte de presència i, de tant en tant, organitzaven un míting.

Finalment, varen aficionar-se sobretot a la porta de Casa la Ciutat. Les comissions pujaven i baixaven les escales, i mai les nobles parets de la casa no han semblat més propietat del poble—de poble de gravat de la Revolució Francesa.

Un dia, una de les comissions va baixar del despatx de l'Alcaldia amb alguna cosa més que amb promeses. Portaven una quantitat de diner per repartir-se entre els seus companys.

Els comissionats, però, degueren reflexionar i acordaren que un tal exit de diplomàcia no podia quedar així com així i que valia la pena de celebrar-ho.

Aquesta primera comissió triomfant va fugir per la porta del costat de l'edifici, amb les benèfiques pessetes a la butxaca, mentre els seus companys s'esperaven a l'entrada de l'Ajuntament.

Després, hom va acordar donar dues pessetes a cadascun dels sense feina. La notícia va córrer com un llampec per tot Barcelona i per tot Espanya. L'endemà, els sense feina havien augmentat prodigiosament. Els trens de Llewant arribaren amb les terceres atapeïdes de sense feina. Del Nord, del Sud i de l'Oest, els Ajuntaments aconseguïen bitllets gratuïts per enviar ciutadans a Barcelona.

El nostre Ajuntament va respondre a la invasió. Dos trens sortien de l'estació de França, carregats de murcians. La idea era bona. Però fou millor la que tingueren els reexpeditos. En arribar a l'estació de Sans, baixaren tots del tren.

La dolça Barcelona no s'abandona així com així.

I els veïns de la Plaça de la República ja s'havien habitat al diari espectacle. Crits, escàndol, enrenou. I sempre, aquella dona en estat interessant que posava una nota tènica dintre la negror dels grups de desvagats.

Cada deu minuts, míting. Un company que s'enfilava a un final, i:

—Compañeros! Los que, a pesar de la República, nos morimos de hambre... etc.

El comandant Pérez Farràs, dels Mossos

de l'Esquadra, observava atentament un dels oradors.

—Que el coneixeu?—li preguntaren.

—I tant! Totes les tardes tira la carteta al carrer del Cid...

I vingué el repartiment de bonos al pati de l'Hospital de la Santa Creu.

Esperant l'hora (l'hora de què?)

—No queremos bonos! Queremos dinero! Aquest fou el primer crit que sentíem el matí que varem anar a veure de la vora el repartiment.

Els sense feina feien cua. N'arriba un davant la taula:

—Un bono para mi, otro para mi mujer, y seis para mis hijos.

Els sense feina, repenjats a la paret del Ritz

—Molt bé, però vostè ja ha passat una altra vegada.

—No es verdad, no es verdad! No me vais a matar de hambre!

Crits, escàndol. Els guàrdies observen prudentment com els sense feina assalten la taula dels bonos i se'ls enduen tots.

Un pobre vell s'ha quedat en un recó, com un ocell mullat. S'acosta als guàrdies:

—Yo, es verdad que no he comido. Y me he quedado sin bono...

Els guàrdies es miren els uns als altres:

—Tú, José, ¿tienes un real?

I entre els quatre guàrdies donen una pesseta al pobre sense feina.

A L'EDAT DE LA PEDRA

—Menut, porta'm aquesta carta a la xicot!

(Ric et Rac, París)

—Ja esteu tots presentats?

(Judge, Nova York)

—També esteu sense feina, vós?—li preguntem.

Ens mira de dalt a baix, amb un gran menyspreu—justificat, segurament—i contesta:

—Què n'heu de fer?

—No n'he de fer res. Però m'interessaria saber-ho.

—Que sou policia, potser?

—No.

—Doncs... és clar que estic sense feina!

Que no ho veieu?

—Però bé deveu tenir un ofici...

—En tinc molts.

—Quin és el darrer que vau fer?

—Treballava a Sardanyola.

—En què?

—En una fàbrica de mitges de seda.

—A Sardanyola? No n'hi ha cap. (Afirmació completament gratuïta.)

—No, no n'hi ha cap. Però en varen fer una expressa per mi.

I el sense feina,riu. I nosaltres també.

I un altre sense feina, que no riu, se li encara:

—Tu, paio, que t'has quedat vuit bonos...

I més míting a la Plaça de la República.

Un grup de xofers de taxi que estan de parada allí, s'indigna en corporació.

—Aneu a fer escàndol al vostre país, gaudiu! Si no heu treballat mai, ni gaudiu!

Excel·lent programa. Qui no el comparteix, en el fons del fons del cor?

De moment, els Sense Feina se l'han fet seu amb un entusiasme digne de les millors causes.

Ara, hi ha hagut garrotades a l'Hospital de la Santa Creu. Un sense feina porta una ferida al pit: La sang raja abundantment.

—No te cures! No te cures!—li criden els seus companys.

I així el porten fins a l'Ajuntament, ple de sang, com una bandera de revolta.

—Però, porteu-lo a la infermeria, aquest home!—diu, esgarriat, el senyor Ribé.

El chor insisteix:

—No te cures! No te cures!

I no es cura. Puja a l'Alcaldia com un heroi.

—El senyor Alcalde, no hi és—li diuen.

—Pues que venga Macià!—reclama.

L'APERITIU

Del patriotisme. — Que seria dolç ésser partidari acèrrim d'un partit qualsevol o d'un programa qualsevol podent suciar amb una palla el perfum d'una rosa, i trobar-s'ho tot pagat i no haver de preocupar-se mai d'haver de donar un cop de puny o de discutir amb un senyor que té la denudada de color d'anguila a la brasa! Seria del·lucadíssim poder-se constituir en patriota amb una corona de farigola penjada al nas, i disposar el panís i els trossets de l'ànima a l'aire lliure sense tenir por de l'ungla de cap pantera i viure en la seguretat que tothom té dissolta a la saliva una quantitat de bona fe suficient.

Ara que això, que segurament aniria molt bé i tots plegats ens avindríem com uns angelets, es veu que és impossible. Els fets demostren a casa nostra que aquesta cosa tan primària i tan natural com és el patriotisme topa amb una mena de dificultats que a mi em semblen inexplicables. Es veu que per ésser patriota no n'hi ha prou amb tenir bons sentiments i tenir mitja dotzena de fills legítims o naturals. Es veu que per ésser patriota no n'hi ha prou amb posar-se una «samarreta esport novetats» i anar a vociferar en un acte públic amb l'estómac ple de gasoses turbulents. Jo, candidat de mi, m'havia pensat que a Catalunya vivíem un moment intensament patriòtic; havia deixat anar les campanes del meu entusiasme com tots els esportius curts d'ar-milla que arrapen el ventre a la sorra de Montgat acompanyats d'una tovallola i un sandvitx.

No és que precisament ara faci marxa enrera i em posi a plorar; la meua intenció no és la de fer voleiar unes quantes curculles negres i lacrimògenes. Només voldria que la gent s'adonés una mica que, en general, vivim una mena de patriotisme absolutament mancat d'intel·ligència. I voldria també que la gent s'adonés que s'ha d'ésser patriota, però patriota intel·ligent i tocant una mica de peus a terra.

A què ve tot això que jo dic? Doncs ve a servir de comentari de les eleccions del diumenge passat per omplir els llocs de minoria a Barcelona i a la província. En les eleccions més teatrals i més cíviques que hem vist mai, em refereixo a les de la primera convocatòria, Macià va tenir cent nou mil vots; aquest resultat formidable a mi em va omplir d'alegria; crec que a més a més d'un espectacle sentimental, el nostre poble va donar un espectacle intel·ligent. A mi, que no em mou cap passió ni cap interès de partit, em va semblar que la majoria aclaparant de Macià era un gest intel·ligent del poble de Barcelona, primer perquè Macià es mereix aquesta glòria, i perquè en aquest moment jugàvem la millor carta tenint en compte el plet immediat de Catalunya i Espanya.

Però això, que era sentimental i intel·ligent en les eleccions de primera convocatòria, no s'ha produït en les eleccions del diumenge passat, i el sentit polític dels electors de Barcelona i de la província en aquest lamentable sufragi del diumenge, a mi, personalment, m'ha fet caure la cara de vergonya.

Ens trobem que Barcelona va elegir el comandant Franco per més de noranta mil vots, i ens trobem que Barcelona acaba d'elegir al comandant Jiménez per catorze mil vots més que Pompeu Fabra, i a la província el capità Sediles ha anat damunt de tothom, derrotant Miquel Baltà.

Ara bé, jo vull creure que la candidatura de Macià, i més ben dit el nom de Macià, el varen votar un setanta per cent de patriotes, una gran majoria de catalanistes. I ara em pregunto què varen fer aquests catalanistes davant del nom de Fabra i davant del nom de Baltà? Jo crec simplement que el que varen fer és una abstenció indigna d'unes persones que es diuen patriotes i es diuen catalanistes, o si voleu, es varen portar com uns patriotes mancats del tot d'intel·ligència.

Tots nosaltres estem convençuts que la nostra força essencial és l'idioma, fa anys que batallam per demostrar-ho i imposar-ho i en l'Estatut la nostra llengua juga el primer paper; aquest primer paper ja ha estat concedit pel ministre Domingo. La nostra llengua, que és el nostre més gran orgull i que ha estat ultratjada i humiliada per tota la mala fe i tota la incomprensió centralista, ha arribat al moment de les grans reivindicacions. A Catalunya hi ha un home que ha dedicat tota la seva vida, tota la seva gràcia i el seu considerable talent a la major honra i glòria de la nostra llengua; aquest home és Pompeu Fabra. Això ho sap tothom, tots l'estimem i l'admirem, no té enemics ni antipaties de cap mena, no és víctima de les misèries de cap partit, és un patriota pur, és un gran català. És un dels valors més considerables del nostre temps. I bé, senyors, què han fet tots els catalanistes, tots els patriotes, davant la candidatura d'aquest home? Què han fet els cent nou mil votants de Macià? Jo no demanava pas els cent nou mil vots, encara que En Fabra se'ls mereix perfectament; però digueu-me, no és una vergonya, una franca vergonya patriòtica, que Fabra hagi estat derrotat pel comandant Jiménez? No demostra això una manca absoluta d'intel·ligència per part del nostre cos electoral? I el mateix que dic de Fabra dic de Baltà. Jo admeto tot l'heroisme del capità Sediles, però Baltà ha estat el nobilíssim cavaller, l'home de l'ideal, el català íntegre, que avui dia no té cap càrrec ni cap glòria, ni remena cap mena de cireres. El nom de Baltà mereixia, si més no, un respecte absolut, una adhesió absoluta. El triomf de Baltà i de Fabra hauria estat el triomf del patriotisme intel·ligent; el que ha passat és la pura olla, el que ha passat és un incident lamentable que fa caure la cara.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

NOVETATS PER AL BANY I LA PLATJA
CAUTXÚ CATALÀ
CORTS CATALANES 615

Succursals: Ronda de Sant Pere, núm. 12, i Passeig de Gràcia, núm. 127

El neo-militarisme mirant a fora

Catalunya trameta tres militars com a diputats a les Corts Constituents. Això és la sorpresa més gran de les eleccions de tot Espanya. Els catalans, precisament els catalans, i, encara més, els de Barcelona, deixada de banda la significació que fins ara havia tingut la política catalana, posen llurs esperances en tres guerrers i els investeixen amb la toga civil dels pares de la pàtria. Per arribar a aconseguir aquest resultat posen per damunt de la repugnància proverbial de les masses catalanistes a donar llur representació a gent forastera. Obliden també que el moviment catalanista és un plet de llibertat i de dret, incompatible amb el militarisme.

I, per altra part, tres individus militars, no catalans, abracen les idees catalanistes i es declaren disposats a defensar a peu i a cavall, amb les armes del dret i amb el dret de les armes, la causa de Catalunya.

Però ni uns ni altres no s'adonen que, posant l'espasa al platet de la justícia, se'n desequilibra l'agulla i es decanta cap al poder militar, en detriment de la supremacia del poder civil. I de la minva del poder civil mai no en podrà sortir la llibertat de Catalunya. De manera que, àdhuc suposant la major bona fe en ambdues bandes, arribaríem a resultats igualment negatius i perniciosos per a Catalunya i la causa catalana.

Car, és evident que els drets de Catalunya només poden ésser realitzats dintre un ambient de justícia i llibertat (que és equivalent al triomf del poder civil), per tal com els catalans disposen tècnicament de la força que els dona el nostre dret imprescriptible. Però, posats dintre d'una situació de força—com esdevé sempre que predomina el poder militar—, puix som els menys, convé que sempre hàgim de perdre el nostre plet. Davant de la força per la força, Catalunya sempre haurà de sucumbir d'una manera més o menys plena d'heroisme. La història ens en recita mil exemples.

Catalunya només pot ésser autònoma dintre una Espanya civilitzada; en una Espanya brutal, sempre serà esclava.

El darrer exemple, i ben esclatant, fou la Dictadura de Primo de Rivera, el qual «de bona fe», es proposava de resoldre, a favor nostre, el problema de Catalunya, però, arribat que fou dalt del poder, va sentir clarament la necessitat de traïr-nos o caure; car, amb la força d'ací no hauria pogut resistir la pressió d'allà.

Vegeu, doncs, si ens interessa als catalans el predomini de l'esperit civil a casa nostra i a Espanya; veieu, en l'exemple de Primo de Rivera, el que es veurien obligats a fer Franco, Jiménez i Sediles, si mai assolien el poder. Car, entre caure o ajupir-nos—nosaltres que per ells no som res—, no és de creure que tinguessin gaires dubtes.

Arribats en aquest punt del nostre raonament, no podem ocultar la pessima impressió que ens ha produït veure la falta de sentit de les nostres esquerres.

Així com la burgesia esparverada del 1923

El capità Sediles, diputat per la «provincia»

va girar els ulls al sabre i als esperons, veiem que les esquerres, en un moment donat, creuen a ulls clucs en l'esperó i el sabre.

La força brutal encara ens fascina. El dret encara no ens inspira prou confiança. Catalunya encara porta marcat al front un rastre del signe de l'esclau: l'esclau que, acostumat a veure's anorreat davant la força, arriba a creure que la força és Déu.

Cal reaccionar; cal alliberar el fur intern de les nostres consciències. Si volem que ens respectin, comencem per respectar-nos nosaltres mateixos. Si no ens agrada que ens envii guerrers i tropes d'ocupació, comencem nosaltres per no enviar guerrers al parlament. Car, hem de tenir en compte que ens serà retornat el cent per u.

ROSSEND LLATES

LA PICADURA del mosquito es venenosa y a menudo más peligrosa que una puñalada. No solamente trae la fiebre, sino que propaga también numerosas enfermedades mortales. Protéjase contra esta amenaza. Pulverice Flit.

Flit mata las moscas, mosquitos, pulgas, hormigas, polilla, chinches, cucarachas y sus crías. Es mortal para los insectos aunque inofensivo para el hombre. De empleo fácil. No mancha. No confunda el Flit con los otros insecticidas. Bidón amarillo - franja negra. No se vende a granel. Exija los envases precintados.

Pulverice

FLIT

Mata más rápido

Por mayor: BUSQUETS HERMANOS Y CIA. Cortes, 591-A. Barcelona

Sucursales: Madrid, Sevilla, Valencia, Bilbao, Vigo, Gijón, Ceuta, Palma M.

La moratòria Hoover

Se n'ha adonat tothom: és un mal negoci ésser creditor dels alemanys. Gent de querelles incessants, els alemanys han demostrat no solament que es pot ésser un deutor empídic, sinó també que és possible d'ésser deutor i aparentar que es té raó, inspirar llàstima i acabar amb la paciència del creditor. Més de plànyer que els alemanys són els francesos que han basat una part de les seves finances en el deute que els té Alemanya en concepte de reparacions.

Tots els projectes de pagament de les reparacions han anat fracassant l'un darrere els altres.

el millor dels casos, amb passar el poder als extremitats del nacionalisme.

Davant de la probable fallida d'Alemanya i de la proposició de concedir una moratòria per reparacions i deutes formulada pel president Hoover, França no ha tingut més remei que inclinar-se. Amb reserves o sense, era necessari accedir, perquè amb un deutor que fa fallida val més negociar-hi i salvar la casa de la crema. La situació de França és trágica. Alemanya no pagarà mai el que ha destruït. I no obstant, tots els babaus del món es dediquen a fer de plorosos darrere els alemanys.

Si la interdependència econòmica i financera del món obliga a tothom, àdhuc als Soviets, a enquadrar-se dintre unes lleis generals, és possible que un dia prevalgui la tesi que defensa l'anul·lació de les reparacions i deutes de guerra. És la tesi socialista. Però, al món hi ha una justícia immanent que funciona amb un automatisme esfericador i a breu termini. L'obra de destrucció feta pels alemanys al nord de França i a Bèlgica ha impedit fins ara la liquidació dels comptes de reparacions. La clau de l'afer no està, doncs, en mans dels Estats Units. Encara que els Estats Units passessin l'esponja sobre la taula de deutes de guerra, no aconseguirien esborrar una gran injustícia que exigeix les reparacions que paga l'Alemanya. De les xifres que França i Bèlgica cobren d'Alemanya en concepte de reparacions, en destinen una part al pagament del deute de guerra a Anglaterra i als Estats Units i una altra part a la reconstrucció de les regions devastades. És possible que la moratòria Hoover sigui prorrogada, és possible que en un altre conveni siguin reduïdes encara més les anualitats que paga Alemanya, però és quasi impossible d'admetre que un dia França i Bèlgica hauran de continuar sense la participació d'Alemanya a l'obra de reconstrucció de les regions devastades.

Pocs dies després de concedida la moratòria Hoover, Alemanya ha tornat a estar a punt d'un krach. La retirada de divises estrangeres ha posat en perill el Reichsbank. No n'hi ha prou amb la moratòria: Alemanya necessita crèdits, i tant França com els Estats Units subordinen la concessió de crèdits a certes garanties polítiques. Quan França ha exigit aquestes garanties, els alemanys, amb posat de persona digna, s'han negat a continuar el diàleg. Però el Banc Federal de Reserva dels Estats Units sembla que també exigeix garanties polítiques. I aquí entrem de ple a la qüestió que ho emmetzina tot: el desarmament, problema de vida o mort. Mentre hi hagi tants militars i tant material de guerra, no hi haurà ni diners ni pau. Ben mirat, la moratòria Hoover és el pròleg de la Conferència del Desarmament que ha de reunir-se el febrer de l'any vinent a Ginebra.

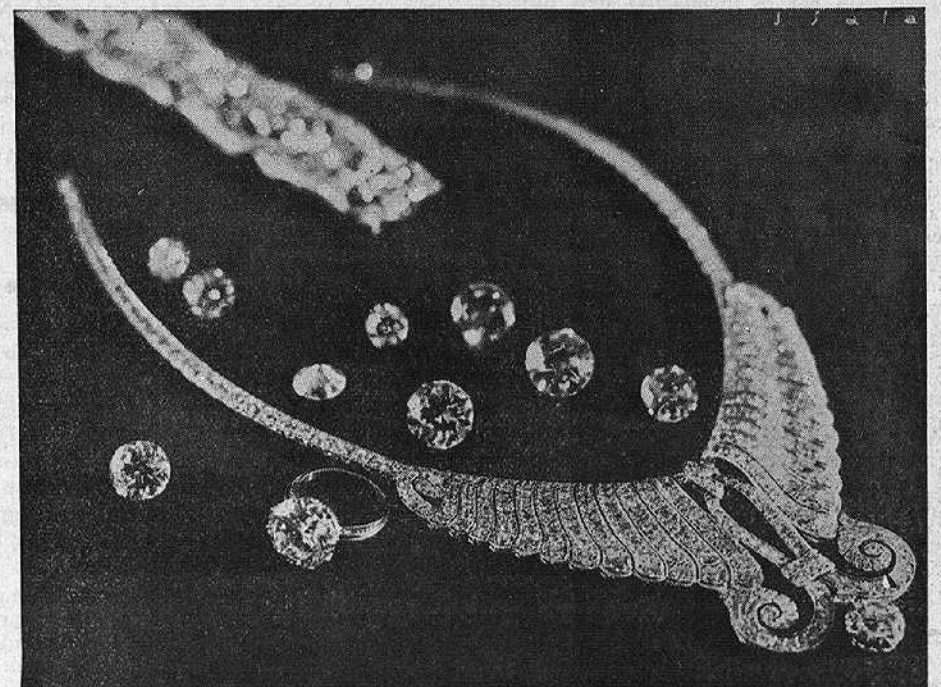
MANUEL BRUNET

Feu fer els vostres gravats a

Fotogravats Exprés

IGUALADA, 6 (Gràcia)

Telèfon 76935

J. R O C A

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

L'oncle d'Amèrica

Dels dos negociadors americans del projecte Hoover, un d'ells és sec, gairebé ascètic: André Mellon; l'altre, gros, rabassut: Walter Edge.

El primer, que ja té hàbitud de negociar aquesta mena de qüestions, ha fet prova de gran flexibilitat; ha discutit com a home de món més que com a home d'afers.

Un ministre francès deia:

—Es tan cordial, que he vist a prop el moment en què m'anava a dir: «Feu com a Amèrica, digueu-me l'oncle André!» Però pels francesos els «oncles d'Amèrica» han canviat de significació.

El cigar d'Edge

Edge, en canvi, en el curs de les discussions es mostra tumultuós, impetuós, catògic, amb la millor bona fe del món, si no amb el millor bon humor.

S'havia notat que quan la discussió era cançonera o difícil, l'ambaixador cremava un cigarret darrera l'altre.

En canvi, quan les coses anaven millor, encenia un cigar de «businessman».

Dilluns de la setmana passada, dia d'emoció pels interessats, un membre de la delegació francesa neguitós de saber si Amèrica acceptava la nota francesa, va exclamar:

—Ara va bé, Edge encén el seu cigar!

El pescador estadístic

Herbert Hoover és un home ordenat, estricte i puntual, que exigeix dels altres ordre, exactitud i puntualitat.

Calia que les negociacions franco-americanes fossin importants perquè Hoover els sacrificés mig «week-end», dedicat a pescar amb canya.

Hoover anota en un carnet, minuciosament, el producte de les seves pesques.

Els seus íntims diuen que per gust de les estadístiques.

Costums nordamericans

A Europa ha causat una certa estranyesa que el president Hoover es servís de la premsa per comunicar a tot el món la seva proposició de suspensió de deutes. És que té una altra concepció que l'europea, del paper que juguen els diaris.

A la Casa Blanca hi ha una oficina de premsa accessible a tot periodista presentat d'un confrare ja presentat.

A l'hora que el president convoca els representants de la premsa, la Borsa ja està tancada, a fi d'impedir que les seves declaracions donin peu als especuladors.

Hoover rep els periodistes en una cambra ja destinada a aquest fi. Sobre el seu seient, hi ha la bandera de les bandes i les estrelles; al seu costat, la taquígrafa particular, la qual pren, no sols les declaracions del president, sinó tota la conversa entre ell i els periodistes.

Després de la sessió, la declaració presidencial és transmesa als diaris, els quals en fan edicions especials, si aquella val la pena.

Qüestió de règim

Quan els negociadors americans hagueren anunciat als representants del govern francès que el president Hoover s'adheria a l'acord tal com l'havia proposat el Consell de Ministres, uns i altres estigueren d'acord

El president Hoover

que bé mereixia ésser una mica «regada» aquesta conclusió d'uns debats llargs i difícils.

Pierre Laval féu portar xampany, llimonada i aigua Perrier.

Mellon i Edge no volgueren tastar el xampany.

—Régim sec! —va dir Mellon a tall d'excusa.

Els ministres francesos, per deferència, es van acontentar amb la llimonada.

Només Briand es va abocar una copa de xampany i, tot somrient, va dir als personatges tanquís:

—Es el règim que m'és imposat. Sóc vell i això és, us ho asseguro, el millor reconstituent.

Pla quinquennal

Un home puja a un tramvia, a Moscou. Sorpresa general: aquest passatger porta el vestit del pare Adam, menys la fulla de parra.

—Què dimoni feu així? —li pregunta el cobrador.

—Deu ser boig —comenten els altres passatgers.

L'home, tot tranquil, sorprèn de l'efecte que ha causat, s'explica:

—Esteu mal fixats —diu al públic—; però quan sabreu que sóc de Minsk, estic segur que ho comprendreu.

—Comprendem què? —fa el cobrador.—Sou de Minsk, i què? Es cap raó per anar despullat?

—Ja ho crec que és una raó. No ho sabeu que a Minsk el pla quinquennal ja està completament realitzat?

Vda. de Josep Ribas

MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

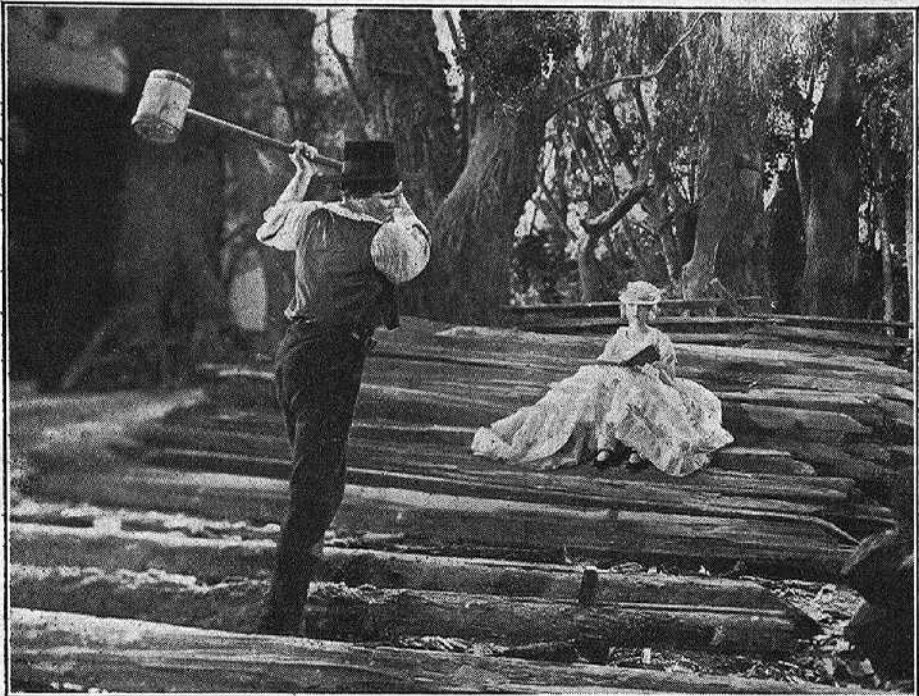
EL CINEMA

Valors del sonor

Ens referíem en el darrer article als diversos gèneres possibles del cinema sonor i ens paràvem a considerar aquell gènere avui triomfant, l'únic després de tot que coneix ara una existència efectiva. Parlem del gènere integrat per aquells films en els quals les paraules o els sons, sigui quina sigui la seva importància quantitativa, juguen en l'obra un rol subordinat, més ben

música rebria la seva ordenació d'un guió cinematogràfic.

Substitució de les escenes per llur equivalència sonora. En *Dinamita* veiem en una cambra una gent que, ansiosa, espera l'arribada del doctor que ha calgut anar a cercar lluny perquè assisteixi a un infant que allí es troba moribund. Sense interrompre els plans que es refereixen a aquella gent,

D'un film sonor de Griffith, característic de la seva manera

PANORAMA

Una nova sala de proves

Atentament invitats per la «Cinematografia Astrea, S. A.» assistirem a la inauguració oficial de la seva Sala de Proves, on tenia lloc la presentació del nou tipus «Super» de l'equip sonor «Orfeo-Sincronie», propietat de l'esmentada casa.

L'audició de prova — orquestrals, dicció i chors — resultà plena i de bon gust. Reahment, hem de confessar la impressió de cosa perfecta que aquest últim avenç de la indústria cinematogràfica sonora ens produí. Amb oportunitat, dedicarem l'espai que calgui per parlar amb més deteniment — perquè s'ho val — d'aquest nou tipus «Super», veritable meravella de nitidesa en el so, equilibrat de volum auditiu i impecable de precisió. La nostra felicitació als empresaris de cinemes.

Els efectes socials

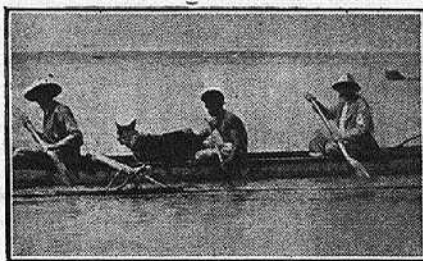
La *Revue universelle*, que és la sucursal més intel·lectual de l'Acció Francesa, deia en un número recent:

«Encara no és de moda, ni s'acostuma, estudiar el cinema més enllà de la seva estètica, ni voler aprofundir els dissenys secrets dels que l'animen, ni la influència de les obres mestres del film. Els bons esperits desdenyen exageradament aquests detalls, tot i que prenen cada dia, a mida que el cinema entra més i més en els costums, reemplaça la lectura o el teatre, una importància més considerable. Més tard, hom jutjarà els efectes socials d'un gran film de Charlie Chaplin, molt més anarquistes en les seves expressions còmiques del que hom suposa.»

Matisse a la Polinèsia

Els films exòtics estan de moda. Sobretot les illes del Pacífic atrauen l'atenció dels directors. En una d'elles, Murnau rodà el seu film *Tabú*. Un dels testimonis oculars de la darrera tasca del director alemany fou Henri Matisse, el qual ha parlat llargament d'aquelles regions. Vegeu entre altres coses el que el famós pintor diu d'aquelles terres que han estat els escenaris naturals d'*Ombres blanques* i *Tabú*:

«Aquest paradís, com se sol dir, és en realitat a penes suportable per un infant.

Murnau i Matisse a Tahiti

Viure sense preocupacions! La veritat, això és una cosa horrible. Jo he vist illes on la civilització no ha arribat encara. Però ben cert que no n'he vist cap en la qual jo plantaria de gust la meua tenda.

«Aquesta vida sempre dolça, aquest paisatge la uniformitat del qual no és romputa sinó únicament per la uniforme successió del dia i de la nit, és una cosa que engendra, a la llarga, la peresa i la torpesa.

«Potser coneixeu les novel·les de Somerset Maugham: hom es liquidifica. Alguns anys d'aquest règim són de sobres per anihilar un home.»

No estarà de més recordar que Somerset Maugham és l'autor de *Pluja*, l'obra de la qual Raoul Walsh extractà el seu bell film *La fràgil voluntat*.

El sonor a Orient

Gaumont, el conegut industrial francès, ha dit en unes declaracions recents:

«He anat a Orient a veure què dona el film parlant; és molt curiós. Imagineu-vos què pot passar en aquells països on es parla hebreu, turc o àrab i on els films són en francès, americà o alemany. Gairebé pertot han posat, al costat de la pantalla gran, una altra de petita, on es projecten les explicacions del film.

«A l'Orient europeu, predomina el film francès; a Palestina, força l'alemany i una mica l'anglès. Quan vaig passar per Jerusalem, però, s'hi donava *Accusée, levez-vous!*, que havia tingut molt d'èxit a Grècia.

«Crec que hi haurà feina per imposar el film parlant a Turquia. La llei prohibeix els caràcters àrabs, i gairebé són els únics que pot llegir la majoria de la gent que no són analfabets totals. Imagineu-vos quin efecte faria haver de posar, com en el cinema primitiu, un *speaker*, tractant-se de films parlants.»

El sonor a Rússia

Alexandre Dovjenko, autor del film *La terra* (que no és gaire probable que sigui vist a Barcelona, ja que la censura no autoritzà la seva projecció ni en sessió especial), ha declarat, parlant del cinema sonor:

«A Rússia som partidaris entusiastes del film sonor, i no entenem per què a Europa fan córrer que en som adversaris. Si, fins ara, hem fet poca cosa en matèria de sonor, és degut al fet que, a Rússia, el cinema és una indústria d'Estat, i no una de comercial, un art únicament esmerçat a aixecar el nivell cultural d'innombrables il·lustrats. Per això el film ha d'arribar als habitants del poble més oblidat, i els milers de petits cinemes de moltes regions encara no estan proveïts dels aparells necessaris. De totes maneres, la majoria dels nostres productors es dediquen ara al film sonor.»

La protecció al film nacional

Ja fa temps que es parla d'interessar els poders públics en el cinema nacional, amb l'esperança d'obtenir d'aquells un ajut econòmic ensem que una legislació protectora contra la competència del film foraster, competència fatal pel nostre cinema, que tan mal parat queda en aparellar-lo amb el dels altres països.

Dins el règim capitalista actual tota acti-

festat. El gust tampoc està en relació directa amb el capital i el cinema fet a Barcelona, si ha estat pobre en diners, molt més ho ha estat en gust. Moltes vegades no sembla sinó que els que fan tals afirmacions simplifiquen la qüestió a ultrança i s'imaginin que muntats els *studios* el cinema naixeria *ipso facto*.

Tampoc no és axiòmic que Espanya ha-

Un film («The big trail») que no necessita protecció

dit, un rol de dependència enfront l'aspecte visual que resta preponderant. Tant és així que més aviat veient un film d'aquests — i la tendència té probabilitats d'accentuar-se — sembla que ens trobem enfront d'un film mut en el qual hom ha superposat adés col·lecció de sons, adés uns quants diàlegs.

Aquesta tendència no fa sinó prosseguir l'orientació que apuntava en *El Patriota* i en *Ombres blanques*. Aquests films, que vingueren en plena foguerada del 100 per cent parlat i que aleshores semblaven tímids, són avui més moderns que tots aquells absurds 100 per cent que no tingueren aleshores altre interès que el que els conferia la novetat.

Es natural que aquesta forma del cinema sonor, desentant la divergència inicial cap el 100 per cent, hagi vingut a imposar-se, per tal com aquesta forma recollia damunt el gran fet del cinema, del cinema mut. Resta ara saber si el progrés del cinema mut ha estat compromès amb aquesta intrusió que el sonor ha vingut a injectar en el seu cos.

Un home tan intel·ligent com Jacques Feyder no vacilla a contestar negativament. Ell està persuadit que el cinema mut no podia anar més enllà. Ha estat feta la gran experiència de veure com les imatges podien compaginar d'una fàcil intel·ligible una història humana.

Modest en els seus debuts, el cinema s'havia envoltat i no vacillava darrerament a tractar assumptes d'una accentuada complexitat psicològica. L'èxit de Murnau reeixint sense buscar sustentacle per res en explicacions literàries, és un fet a apuntar. Però Feyder creu que tot no era sinó una feina tan violenta com estèril i que el cinema ha deixat de créixer perquè mut no era sinó un nan.

Sigui el que sigui, en un punt cal donar la raó a Feyder. En el de concedir-li que la majoria dels assumptes, sia per llur idiosincrasia, sia per la incapacitat dels directors, restaven inaptes a traduir-se en termes de pura visualitat. Cal que el cinema sonor s'apoderi d'aquests temes abandonant al cinema mut aquells que encaxin amb les seves possibilitats. Heus ací com el sonor pot incidentalment fer una tasca de purificació envers el vell cinema. Aquest resta legítim en l'explicació visual mitjançant una sintaxi força dúctil, d'aquella dialèctica sentimental que es troba més enllà d'allí on prospera el verb.

En el precís moment actual els valors aportats pel cinema sonor són prou obvis a tothom. Voldríem ara ràpidament recordar-los, encara que amb això no fèssim sinó recapitular uns quants paràgrafs dispersos en mig les crítiques dels diversos films sonors ací publicades.

Substitució dels acompanyaments musicals improvisats per partitures premeditades. Un camp obert a la fantasia dels compositors. Insistim sobretot en la possibilitat de crear una nova forma musical, més important encara que la sonata, el concert o la simfonia, una nova forma en la qual la

el so de la botzina i el soroll característic del motor en frenar ràpidament ens assabenten de l'arribada del doctor.

Per emancipar-se del procés unilateral del cinema que obliga a tractar tots els successos, adhuc aquells que tenen lloc simultàniament, en una successió, Gance imaginà el triptic. El so permet ara, ampliant el marc espiritual de la pantalla, superar artísticament la innovació de Gance els inconvenients de la qual hem exposat en un altre lloc extensament.

El que convé és seleccionar els sons que cal registrar. Bandejar completament aquells que, encara que reals, no tenen cap valor de significació. Inspirar-se en el mateix esperit que sempre ha guiat el veritable artista aquí com a tot arreu. Eliminar per reconstruir damunt les coses verament essencials.

Hem parlat d'una música que s'amotlli a un muntatge cinematogràfic. El cinema sonor permet igualment la inversa, com hem pogut entreveure tot veient *Alleluia*, és a dir, un conjunt d'escenes marxant al ritme d'un moviment musical.

Hi ha també la possibilitat d'emprar el silenci com a puixança positiva. Abans el cinema era silenci, ara el silenci és en el cinema. Un punt de vista que desenvolupa, però no fa gaire en *La Gaceta Literaria* i del qual hem rebut confirmació tot veient films. Cap tan eloqüent com les que ens proporciona *Alleluia*. Que pregon i recarregat de misteri és el silenci que succeeix a la mort de *Bala perduda*, després d'aquella llarga persecució!

Finalment, resta la juxtaposició possible entre mots i objectes, discursos i imatges, però aquest és un terreny encara verge, en el qual si s'ha fet quelcom sembla més aviat per atzar que no pas obeint a una premeditació.

Tots heu vist certs documentals acompanyats d'una explicació verbal que es desenrotlla al mateix temps que la projecció. No sols és possible l'exploració didàctica d'aquest mitjà, resta ple d'enorme transcendència la seva explotació poètica. Hom pot arribar per aquí a unes associacions creadores d'una llei d'emoció inèdites.

JOSEP PALAU

Ja ho sabeu...

—que el cèlebre clown Grock ha fet un film? I que, a part del seu número de circ, és bastant dolent?

—que en tot Xina només hi ha 179 locals de cinema, amb una capacitat total de cent vint mil persones?

—que Anthony Asquith, fill del que fou primer ministre, ha acabat un film? És una reconstrucció del desembarcament a Gallipoli.

—que mentre ja està llest un film de Marlene Dietrich sobre espionatge, se'n prepara un altre de Greta Garbo sobre el mateix tema? Es diu que tant l'un com l'altre estan inspirats en la vida de Mata-Hari.

—que Clara Bow, per raons de salut, ha deixat definitivament el cinema? Es retira a l'edat de vint-i-cinc anys, soltera encara i trobant-se al pinacle de la fama.

—que Cecil B. de Mille ha filmat tres vegades el mateix assumpte, en 1913, en 1917 i ara en 1931? Es tracta de *The Squawman*.

—que Jacques Severac ha filmat *El sistema del doctor Goudron* d'Edgard Poe?

—que *La fi del món* ha estat adaptada en una versió internacional, és a dir, muda?

—que Georges Mire ha realitzat un film sobre el Mont-Blanc, amb el títol de *Neu*? El gènere potser comença a ésser excessivament explotat.

—que Jannings té un accent germànic tan indeleble, que els directors californians han perdut tota esperança de poder-lo utilitzar?

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU

VERDAGUER, CALLIS, 3, 5 I 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

URODONAL

neteja
la sang
intoxicada
per
l'àcid úric

L'URODONAL és un bon preparat d'acció eficaç i el recomano amb freqüència.

DR. R. R. SIBER
Catedràtic de Patologia
de la Facultat de Medicina
de Barcelona

Gabinet ortopèdic

HERNIUS
Salvació
de l'hernia

ARAGÓ, 277, ENTRESOL, 2.
DE 10 A 11 DE 4 A 7
TELÈFON 76850 - BARCELONA

CANISERIA
FITO
BARCELONA

NOVETATS
EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655